

Jan Mazur *OSPPE*

ROSYJSKI WĄTEK FATIMSKIEGO PRZESŁANIA

1. Wprowadzenie

Tytuł niniejszego tekstu już na wstępie może budzić pewne wątpliwości. Jest to poniekąd zrozumiałe, wszak dziś w dyskursie naukowym, także teologicznym, nierzadko dochodzi do niebezpiecznego pomieszania sacrum z profanum, religii z polityką. Słynne wydarzenia, jakie miały miejsce w Fatimie w 1917 roku trzeba jednak uznać za rzeczywistość religijną z wyraźnym odniesieniem do szeroko rozumianej polityki. Chodzi oczywiście o uznane przez Kościół fatimskie objawienia (zjawienia) maryjne z okresu od 13 maja do 13 października 1917 roku. Świadczy o tym trójka dzieci Franciszek i Hiacynta Marto oraz Łucja dos Santos. Jak powszechnie wiadomo, podczas objawień fatimskich można było zaobserwować tzw. Cud Słońca, który miał być widziany przez około 60 tysięcy osób, obecnych na miejscu objawień w Cova da Iria oraz w okolicznych miejscowościach. Podczas tych objawień Matka Boża miała przekazać dzieciom trzy tajemnice fatimskie, które początkowo nie zostały upublicznione. Dwie z nich ujawniono opinii publicznej w 1941 roku na polecenie biskupa Fatimy. Natomiast trzecią tajemnicę podano do wiadomości dopiero w 2000 roku.

W czasie trzeciego objawienia, 13 lipca 1917 roku, Matka Boża Fatimska przekazała dzieciom wiadomość, że trwająca wówczas pierwsza wojna światowa dobiega końca, ale jeśli ludzie nadal będą obrażać Boga, to za pontyfikatu następnego papieża (czyli Piusa XI, gdyż wtedy, tj. w 1917 roku, papieżem był Benedykt XV) wybuchnie jeszcze straszniejsza wojna. Z dalszej treści objawienia wynika, że aby temu nieszczęściu zapobiec konieczne będzie poświęcenie Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi oraz Komunia św. wynagradzająca w pierwsze soboty miesiąca. Jeżeli te

życzenia zostaną spełnione, to - jak zapewniła Matka Boża - Rosja nawróci się i na świecie zapanuje pokój.

W ramach niniejszego zagajenia można by jeszcze dodać, że Franciszek i Hiacynta zmarli niedługo po objawieniach. Papież Jan Paweł II beatyfikował ich 13 maja 2000 roku, zaś papież Franciszek dokonał aktu kanonizacji w dniu 13 maja 2017 roku¹. Łucja odeszła do wieczności w 2005 roku, wstąpiwszy uprzednio do klauzurowego Zakonu Karmelitanek (klasztoru Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel w Coimbrze), przyjmując imię siostry Marii Łucji od Jezusa i Niepokalanego Serca Maryi². Kościół po zbadaniu wydarzeń i treści objawień nie znalazł sprzeczności z katolicką wiarą i uznał ich autentyczność w październiku 1930 roku.

Zważywszy na tytuł prezentowanego tekstu, głównym przedmiotem rozważań będzie rosyjski wątek objawień. Wydaje się on być ważny i wciąż aktualny.

2. Przesłanie z 13 lipca 1917 roku

Pomimo trudności, jakich doświadczyła Łucja dos Santos w związku z pierwszym i drugim objawieniem³, 13 lipca 1917 roku wraz z Franciszkiem i Hiacyntą znowu udała się do Cova da Iria. Wtedy Matka Boża objawiając się dzieciom po raz trzeci, ujawniła „tajemnice fatimskie”. Ponadto roztoczyła przed dziećmi wizję piekła, by im uświadomić przyczynę wszelkich nieszczęść, jaką jest grzech człowieka. Zapewniła też, iż dzięki

¹ Zob. *Duchowość Błogosławionych z Fatimy*, zebrał: LOUIS KONDOR SVD, tłum. JANUSZ WYSZYŃSKI, Tygodnik Katolicki „Niedziela”, Częstochowa 2000.

² Wiele interesującego światła w rozpoznaniu portretu ludzkiego i chrześcijańskiego siostry Łucji wnosi książka: *Wspomnienia siostry Łucji z Fatimy*, t. 2, zebrał: LUDWIK KONDOR SVD, oprac. LUCIANO CRISTINO, tłum. BEATA KOZAKIEWICZ, Secretariado dos Pastorinhos, Fatima - Portugal 2003.

³ Dokładny opis poszczególnych objawień, w tym również dwóch pierwszych, które miały miejsce w maju oraz w czerwcu 1917 roku, można znaleźć w obszernej literaturze na ten temat. Przykładowo zob. T. TINDAL-ROBERTSON, W. ŁASZEWKI, *Fatima, Kościół i Trzecie Tysiąclecie*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1995; W. BOŻEJEWICZ, *Objawienia Matki Bożej w Fatimie w perspektywie historii pontyfikatów papieża XX stulecia*, „Studia Paradayskie” 2014, nr 24, s. 7–67; J. DROZD, *Orędzie Niepokalanej. Historia i sens objawień fatimskich*, przedmowa: kard. F. MACHARSKI, Księża Salwatorianie, Kraków 1990; K. KLAUZA, *Wizualizacja idei przewodnich zawartych w objawieniach fatimskich. Analiza semantyczna*, „Salvatoris Mater” 2016, nr 18 (1-4), s. 238–285; J. MANDZIUK, *Rok 1917 w Rosji i w Fatimie*, „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura” 2018, nr 17, s. 177–196.

poświęceniu się Jej Niepokalanemu Sercu wiele dusz uniknie potępienia. Jednocześnie zachęcała dzieci, aby w modlitwie różańcowej po każdej tajemnicy, wypowiadały następujące słowa: „O mój Jezu, przebacz nam nasze grzechy, zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba i dopomóż szczególnie tym, którzy najbardziej potrzebują Twojego miłosierdzia!”⁴.

Wedle przesłania fatimskiego, zasadniczą bowiem przyczyną nie-szczęść, szczególnie zaś trwającej jeszcze wtedy pierwszej wojny światowej, są grzechy ludzkości. W trzecim objawieniu Matka Boża zwróciła uwagę na jeden z nich, który powoduje najbardziej tragiczne skutki. Orędzie określa ten grzech jako „błędy Rosji”. Jak wiadomo, był to czas, w którym przygotowywano zamach na chrześcijańską Rosję. Podjęto już pierwsze kroki, by uczynić z niej państwo wojującego ateizmu. Wiare w Boga miała zastąpić ideologia marksistowskiego materializmu.

Błędy Rosji, o których mówiła Najświętsza Maryja Panna w lipcu 1917 roku oznaczają więc niebezpieczeństwo całkowitego usunięcia Boga ze świata ludzkiej myśli. W orędziu sprawa postawiona jest jasno: jeśli grzech ten nie zostanie przewyciężony, to z jego powodu ludzkość czeka nową wojnę, a Kościół będzie prześladowany, ale jeśli ludzie spełnią prośby Maryi i przestaną obrażać Boga grzechami, to nastanie pokój i wiele dusz zostanie uratowanych przed groźbą wiecznego potępienia. Wobec tego warto zapytać o to, jaka to była prośba. Odpowiedzią niech będą zapiski siostry Łucji, uczestniczki objawień fatimskich, która tak oto relacjonuje wypowiedź Matki Bożej:

„Widzieliście piekło, dokąd idą dusze biednych grzeszników. Aby je zbawić, Bóg chce ustanowić w świecie nabożeństwo do mego Niepokalanego Serca. Jeżeli zostanie zrobione to, co wam powiem, wiele dusz będzie zbawionych i nastanie pokój. Wojna zmierza ku końcowi. Lecz jeżeli ludzie nie przestaną obrażać Boga, wybuchnie druga [wojna], jeszcze gorsza, w czasie panowania Piusa XI. Gdy zobaczycie noc rozświetloną nieznanym światłem, wiedźcie, że jest to wielki znak, który da wam Bóg, iż nadchodzi kara dla świata za jego zbrodnie w postaci wojny, głodu i prześladowania Kościoła oraz Ojca Świętego.

Aby temu zapobiec, przyjdę prosić o poświęcenie Rosji mojemu Niepokalanemu Sercu oraz o Komunię św. wynagradzającą, w pierwsze

⁴ *Siostra Łucja mówi o Fatimie (Wspomnienia siostry Łucji)*, zebrał: LUDWIK KONDOR SVD, oprac. JOACHIM M. ALONSO CMF, Vice-Postulação, Fatima 1989, s. 98.

soboty miesiąca. Jeżeli moje prośby zostaną wysłuchane, Rosja nawróci się i nastanie pokój. Jeżeli nie, [kraj ten] rozpowszechni swe błędy po świecie, wywołując wojny i prześladowania Kościoła Świętego. Dobrzy będą umęczeni, Ojciec Święty będzie musiał wiele wycierpieć, różne narody będą unicestwione. Na koniec moje Niepokalane Serce zatriumfuje. Ojciec Święty poświęci mi Rosję, która się nawróci i będzie dany światu na pewien czas pokój”⁵.

W orędziu tym Matka Boża oznajmia więc, że przyjdzie ponownie, aby prosić o formalne poświęcenie Rosji Jej Niepokalanemu Sercu i o Komunię św. w pięć pierwszych sobót miesiąca. Był to wszakże czas, kiedy w Rosji trwała rewolucja lutowa. Jak wiadomo, niebawem, w październiku (listopadzie) wybuchła tragiczna w skutkach rewolucja bolszewicka.

3. Poświęcenie Rosji jako imperatyw

Zapowiedź konieczności poświęcenia Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi została spełniona podczas objawienia w dniu 13 czerwca 1929 roku w kaplicy klasztornej w Tuy w Hiszpanii, gdy Maryja powiedziała do siostry Łucji: „Przyszła chwila, w której Bóg wzywa Ojca Świętego, aby wspólnie z biskupami całego świata poświęcił Rosję memu Niepokalanemu Sercu, obiecując ją uratować za pomocą tego środka. Tyle dusz zostaje potępionych przez sprawiedliwość Bożą z powodu grzechów przeciwko mnie popełnionych. Przychodzę zatem prosić o zadośćuczynienie”⁶. Z pism siostry Łucji wynika, że podobną treść miało również objawienie z 10 grudnia 1925 roku. Niestety, mimo wielu listów, które wysłała do papieży Piusa XI i Piusa XII, akt tego rodzaju poświęcenia nie dochodził do skutku. Siostra Łucja nie zniechęcając się, posłuszna swojemu kierownikowi duchowemu, pod datą 2 grudnia 1940 roku wysłała kolejny list do Piusa XII. Widnieją w nim takie oto słowa: „Najświętsza Maryja Panna prosiła o poświęcenie Rosji Jej Niepokalanemu Sercu, obiecując powstrzymać przez to rozszerzanie się jej błędów i doprowadzić do jej nawrócenia (...). Kilka razy nasz Pan dał mi wewnątrz poznać, iż spełnienie tej prośby jest czymś naglącym. Ostatnio obiecał skrócić czas cierpień, którym postanowił ukarać narody za ich zbrodnie [dopuszczające] wojnę, głód i różne prześladowania świętego

⁵ Cyt. za: T. TINDAL-ROBERTSON, W. ŁASZEWSKI, *Fatima, Kościół i Trzecie Tysiąclecie*, s. 40; por. *Siostra Łucja mówi o Fatimie (Wspomnienia siostry Łucji)*, s. 97 i 153.

⁶ T. TINDAL-ROBERTSON, W. ŁASZEWSKI, *Fatima, Kościół i Trzecie Tysiąclecie*, s. 54-55.

Kościola i Waszej Świątobliwości, jeśli poświęcicie świat Niepokalanemu Sercu Maryi, z wyraźnym wspomnieniem Rosji i polecicie, aby wszyscy biskupi świata uczynili to samo w jedności z Waszą Świątobliwością”⁷.

*Żądanie to mogło wydawać się dziwne, bo od jego spełnienia Bóg uzależniał ocalenie Rosji, zniewolonej wówczas totalitarnym i bezbożnym ustrojem komunistycznym*⁸. Jednakże pierwszym papieżem, który usiłował spełnić to życzenie Niebios był Pius XII. W dniu 31 października 1942 roku poświęcił świat Niepokalanemu Sercu Maryi, zaś w liście apostolskim *Sacro vergente anno* z 7 lipca 1952 roku poświęcił narody Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi. W dokumencie tym widnieją słowa: „Tak jak kilka lat temu poświęciliśmy cały świat Niepokalanemu Sercu Matki Bożej, tak teraz, w sposób szczególnie, poświęcamy wszystkie narody Rosji temu samemu Niepokalanemu Sercu”⁹. Z kolei Paweł VI ponowił to poświęcenie w dniu 21 listopada 1964 roku w obecności ojców Soboru Watykańskiego II¹⁰.

Interesująca jest modlitwa w formie aktu zawierzenia, która miała być wypowiedziana przez Jana Pawła II w Bazylice Najświętszej Maryi Panny Większej 7 czerwca 1981 roku. Oto tekst tego zawierzenia: *O Matko ludzi i narodów, Ty znasz wszystkie ich cierpienia i nadzieje, masz maczyne wyczucie dla wszystkich zmagających się między dobrem a złem, między światłem a ciemnością, które wstrząsają światem, przyjmij nasze wołanie skierowane w Duchu Świętym wprost do Twego Serca i ogarnij miłością Matki i Służebnicy Pańskiej tych, którzy najbardziej oczekują tego uścisku, a także tych, których zawierzenia oczekujesz w sposób szczególnie. Weź pod swoją macierzyńską opiekę całą rodzinę ludzką, którą z czułą miłością powierzamy Tobie, o Matko. Niech dla wszystkich zbliży się czas pokoju i wolności, czas prawdy, sprawiedliwości i nadziei*¹¹. Wtedy siostra Łucja napisała do swojej przełożonej, że w odpowiedzi na tego rodzaju akt papieski Pan Jezus obiecał niegdyś szybki koniec wojny, ale ponieważ nie została w nim wyraźnie wspomniana Rosja, jej nawrócenie dokona się

⁷ T. TINDAL-ROBERTSON, W. ŁASZEWKI, *Fatima, Kościół i Trzecie Tysiąclecie*, s. 61.

⁸ Ocalenie to i jego sposób należy rozumieć przede wszystkim w kategoriach mistyki chrześcijańskiej. Dla przykładu zob. *Duchowość Błogosławionych z Fatimy*, zebrał: LOUIS KONDOR SVD, tłum. JANUSZ WYSZYŃSKI, Tygodnik Katolicki „Niedziela”, Częstochowa 2000, s. 93-99.

⁹ Cyt. za: *25 marca: poświęcenie Rosji i Ukrainy Niepokalanemu Sercu Maryi*, w: <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/>, dostęp: 12.07.2025.

¹⁰ Por. *25 marca: poświęcenie Rosji i Ukrainy Niepokalanemu Sercu Maryi*.

¹¹ *25 marca: poświęcenie Rosji i Ukrainy Niepokalanemu Sercu Maryi*.

później¹². Niestety, zamach na życie Ojca św. w dniu 13 maja 1981 roku na pewien czas udaremnił to zawierzenie. Jeśli chodzi o samo poświęcenie Rosji, to Jan Paweł II dokonał trzech oficjalnych poświęceń świata Niepokalanemu Sercu Maryi: jednego w Fatimie 13 maja 1982 roku, drugiego w Rzymie 25 marca 1984 roku i trzeciego ponownie w Fatimie 13 maja 1991 roku¹³.

W poświęceniach tych po słowach: *Stajemy tu zjednoczeni z wszystkimi pasterzami Kościoła w szczególnej więzi, przez którą stanowimy jedno ciało i kolegium*, dodał zdanie: *W szczególny sposób oddajemy i poświęcamy Tobie ludzi i narody, które najbardziej potrzebują tego oddania i poświęcenia*. Ponadto podczas poświęcenia w Rzymie 25 marca 1984 roku do oficjalnie wydrukowanego tekstu dołączył słowa modlitwy: *[Maryjo] oświeć w szczególny sposób narody, wobec których oczekujesz, aby Tobie były poświęcone*¹⁴. Jednak nie wymienił kluczowego słowa: Rosja¹⁵.

Chociaż wspomniany warunek nie został spełniony, a zadecydowały o tym względy geopolityczne, szczególnie mocarstwowy status Rosji (wówczas jeszcze Związku Sowieckiego), to jednak na skutki poświęcenia nie trzeba było długo czekać. Otóż 13 maja 1984 roku doszło do dość tajemniczego zdarzenia w sowieckiej bazie w Siewiernomorsku koło Murmańska na Morzu Północnym. W tym dniu z nieznanych przyczyn nastąpił wybuch, który zniszczył znaczną część sowieckiego arsenału broni jądrowej. Okazało się, że bez tego systemu pocisków Związek Sowiecki nie ma już szans na zwycięstwo w przypadku konfliktu z USA. W tej sytuacji osłabienie potencjału atomowego stało się bezpośrednim powodem, dla którego ZSRS zdecydował się na politykę ustępstw. Rok później objął rządy na Kremlu Michaił Gorbaczow, który niebawem rozpoczął proces tzw. pierestrojki, czyli przebudowy istniejącego systemu. Dalej sprawy potoczyły się w sposób, który po ludzku niepodobna było przewidzieć. Jak wiadomo, 8 grudnia 1991 roku zawarto historyczny układ białowieski. Traktat ten stanowił, że ZSRS jako podmiot prawa międzynarodowego i byt geopolityczny przestaje istnieć, a na jego miejsce niepodległe już kraje (dotychczasowe republiki

¹² Por. T. TINDAL-ROBERTSON, W. ŁASZEWKI, *Fatima, Kościół i Trzecie Tysiąclecie*, s. 62.

¹³ Zob. G. TUROWSKI, *Fatimski szlak w pontyfikacie Jana Pawła II*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 2008, s. 16-32. 45-55.

¹⁴ Cyt. za: *Czy Rosja została poświęcona Niepokalanemu Sercu Maryi?*, w: <http://prawda-nieujawniona.blog.onet.pl/>, dostęp: 21.01.2017.

¹⁵ Por. J. MAZUR, *Polacy oddali pokłon Królowi. O Jubileuszowym Akcie Przyjęcia Jezusa Chrystusa za Króla i Pana*, Wydawnictwo Paulinianum, Częstochowa 2017, s. 111-112.

sowieckie) powołują Wspólnotę Niepodległych Państw. Układ podpisali ze strony Rosji – Borys Jelcyn, Ukrainy – Leonid Krawczuk i Białorusi – Stanisław Szuszkiewicz, a więc przedstawiciele republik, które w 1922 roku powołały ZSRS. Czy Rosja się nawróciła? Trzeba przyznać, że formalnie odcięła się od ateizmu jako obowiązującej ideologii państwowej. Więcej, uznała chrześcijaństwo za wartość nieodzowną w państwie, zaś Cerkwi prawosławnej przyznała naczelne miejsce wśród innych wyznań.

Upadek sowieckiego imperium jest znakiem, który bez trudu można kojarzyć z tajemnicą Fatimy. Czy jednak doszło do nawrócenia Rosji? Jeśli tak, to czy jest ono pełne, na miarę obietnicy zawartej w orędziu fatimskim? Obserwacja tego, co dzieje się dzisiejszej Rosji podpowiada, że owszem, nastąpiło odejście od bezbożnego komunizmu, ale nie jest to pełne nawrócenie w znaczeniu religijnym. Świadczy o tym choćby sama liczba dokonywanych aborcji w tym kraju. Według oficjalnych danych statystycznych, w Rosji w 2015 roku dokonano ponad półtora miliona aborcji. W rzeczywistości liczba ta nie ilustruje całej skali problemu, gdyż nie uwzględnia wielu przypadków zabijania dzieci nienarodzonych w klinikach prywatnych, gdzie nie prowadzi się żadnej dokumentacji. W Rosji istnieje także bardzo rozbudowane podziemie aborcyjne¹⁶.

W tej sytuacji nawrócenie Rosji niepodobna interpretować w oderwaniu od jej stosunku do życia ludzkiego zagrożonego aborcją. Pod tym względem kapitalnej intuicji dostarcza św. Jan Paweł II. Wedle jego nauczania, bezwarunkowe poszanowanie prawa do życia każdej niewinnej osoby - od poczęcia do naturalnej śmierci - jest jednym z filarów każdego cywilizowanego społeczeństwa. Państwo posiada ludzkie oblicze jedynie wówczas, gdy uznaje ono za swą podstawową powinność obronę fundamentalnych praw człowieka, zwłaszcza prawa do życia. Nie można bowiem budować wspólnego dobra, którego strażnikiem jest państwo, jeśli się przyjmuje i toleruje najrozmaitsze formy poniżania i naruszania życia ludzkiego, zwłaszcza życia ludzi słabych i zepchniętych na margines, w tym również dzieci poczętych, a jeszcze nie narodzonych¹⁷.

Czyż to niepełne nawrócenie nie jest spowodowane niepełnym poświęceniem? Pomimo jasnej intencji, wyrażonej z ogromną determinacją przez św. Jana Pawła II, słowo Rosja nie zostało jednak wypowiedziane. Wypowiedział je dopiero papież Franciszek. W dniu 25 marca 2022 roku

¹⁶ A. GRAJEWSKI, *Porażająca skala aborcji w Rosji*, w: <http://gosc.pl/>, dostęp: 20.01.2017.

¹⁷ Zob. JAN PAWEŁ II. Encyklika *Evangelium vitae*, 101.

w bazylice św. Piotra Ojciec święty dokonał aktu poświęcenia całej ludzkości, zwłaszcza Rosji i Ukrainy, Niepokalanemu Sercu Maryi. Wydarzenie to miało miejsce podczas nabożeństwa pokutnego w kontekście rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Jak wiadomo, inwazja ta nastąpiła 24 lutego 2022 roku, a więc miesiąc wcześniej, będąc w gruncie rzeczy eskalacją wojny trwającej od 2014 roku. W ten sposób Papież wyraził pragnienie, aby to poświęcenie przyniosło pokój i ulgę cierpiącym w wyniku konfliktu. Wypowiedział wówczas słowa: *Matko Boża i Matko nasza, Twójemu Niepokalanemu Sercu uroczymy zawieramy i poświęcamy siebie, Kościół i całą ludzkość, a zwłaszcza Rosję i Ukrainę*¹⁸. Ten akt poświęcenia był wyraźną odpowiedzią na orędzie fatimskie z 1917 roku. Wygląda na to, że wola Najświętszej Maryi Panny została spełniona. Czy jednak ustały wojny? Czy błędy Rosji zostały przezwyciężone? Są to trudne pytania, których niepodobna stawiać wyłącznie na płaszczyźnie rozumu. Konieczne jest uwzględnienie płaszczyzny wiary. Problem jest wszakże w tym, że rozum może nie pojmować przesłanek wiary, zwłaszcza tych, które pochodzą od mistyków i świętych.

4. Naród rosyjski czy imperium rosyjskie?

W dyskursie na temat fatimskiego orędzia prawie w ogóle nie zwraca się uwagi na historyczny fakt, że w lipcu 1917 roku Rosja stanowiła imperium o charakterze wielonarodowym. Rosjanie oczywiście mieli w niej znaczenie decydujące, byli nacją dominującą, ale na rzeczywistość ówczesnej Rosji składała się obecność w niej narodów zniewolonych. Byli to nie tylko Polacy mający wszakże świadomość przynależności do nieistniejącego na mapie politycznej Europy katolickiego państwa, ale także przykładowo w większości protestanci Estończycy, prawosławni Białorusini czy muzułmańskie kraje kaukaskie lub kaspjskie. Ówczesna Rosja to nie tylko dziedzictwo Rusi Moskiewskiej, ale w pewnym sensie także Rusi Kijowskiej, będącej przecież sercem dzisiejszej Ukrainy.

¹⁸ *Akt poświęcenia Niepokalanemu Sercu Najświętszej Maryi Panny*, w: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/prayers/documents/20220325-atto-consacrazione-cuoredimaria.html>, dostęp: 12.07.2025.

Powstaje zatem uzasadnione pytanie: o jaką Rosję chodzi w objawieniach fatimskich? W tamtym czasie ludzie Zachodu, zwłaszcza w dalekiej Portugalii, postrzegali Rosję jako ogromny kraj na wschodzie Europy, funkcjonujący zgodnie z ustalonym porządkiem politycznym. Nie zdawano sobie sprawy z wielce skomplikowanej sytuacji etnicznej w imperialnej Rusi, której tożsamość na ogół kojarzono z dwoma centrami: Moskwą i Petersburgiem. Można więc przypuszczać, że Najświętsza Maryja Panna posłużyła się takim właśnie wyobrażeniem Rosji jako najbardziej zrozumiałym dla adresatów fatimskiego orędzia. W przeciwnym razie potrzebne byłoby dodatkowe wyjaśnienie, korygujące niemal powszechne postrzeganie Rosji przez ludzi Zachodu. Takiego zaś wyjaśnienia w przesłaniu fatimskim nie ma. Dlatego uprawnione wydają się pytania: czy Matka Boża mówiąc w 1917 roku o poświęceniu Rosji, miała na myśli także kraje wchodzące w skład Rosyjskiego Imperium? Czy Rosja oznacza wszystkie wspólnoty narodowe i etniczne zamieszkujące obszar ówczesnego imperium? Czy orędzie fatimskie można odnieść także do tej części Polski, która przynależąc do zaboru rosyjskiego, stanowiła integralny składnik terytorium kojarzonego z Rosją?

Choć na powyższe pytania nie ma gotowych, jednoznacznych odpowiedzi, to jednak można na nie spojrzeć z perspektywy dzisiejszej i zapytać: czym jest Rosja doświadczona eksperymentem sowieckim? Czy błędy, które rozpowszechniła po świecie zostały przewyżczone?

Walter Laqueur, uznany amerykański historyk XX wiecznej Europy w eseju zatytułowanym: *Rosja: fałszywy świt?* napisał: „Gdy upadł Związek Radziecki, większość Europejczyków, od wschodu po zachód, odetchnęła z ulgą i była święcie przekonana, że dawne czasy komunistycznej dyktatury, stalinizmu, represji wewnątrz kraju i agresji poza granicami bezpowrotnie minęły. Zachodni przywódcy z zadowoleniem powitali Michaiła Gorbaczowa na stanowisku sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego w 1985 roku, a po nim rosyjskich prezydentów Borysa Jelcyna i Władimira Putina, wyrażając pragnienie współpracy z tymi przywódcami. (...) Nie zdawano sobie wówczas powszechnie sprawy z tego, że droga Rosji ku wolności będzie długa i naznaczona trudnościami, mierzona raczej w pokoleniach niż w latach, oraz że na tej drodze będzie wiele przeciwności. System sowiecki przegrał, lecz Rosja wciąż ma potężne rezerwy ropy i gazu, wiele bomb atomowych i znaczący przemysł zbrojeniowy”¹⁹.

¹⁹ W. LAQUEUR, *Ostatnie dni Europy. Epitafium dla Starego Kontynentu*, tłum. PIOTR PAWLACZEK, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2008, s. 127.

Przytoczona opinia została wyrażona w 2006 roku, a więc w czasie, kiedy świat zachodni postrzegał Rosję jako kraj, który zerwał z systemem sowieckim i dołączył do szeregu państw demokratycznych. Wtedy można było mówić o zerwaniu Rosji z ideologicznymi błędami przeszłości. Niestety, dziś burzy ten optymizm konflikt Rosji z Ukrainą trwający od 2014 roku. Eskalacja tego konfliktu, jaka nastąpiła 24 lutego 2022 roku w postaci wojny między tymi państwami, świadczy o tym, że błędy Rosji w dalszym ciągu nie zostały przewyciężone, zaś sama Rosja wciąż potrzebuje nawrócenia. Warto więc zapytać o to, jakie są to błędy i jeśli Rosja ma się nawrócić, to jak to nawrócenie ma wyglądać?

5. Błędy Rosji jako grzechy ludzkości

Wedle wizji fatimskiej „błędy Rosji” to przede wszystkim walka ateistycznego komunizmu z Kościołem, która spowodowała wielkie cierpienia świadków wiary w XX wieku. Wydaje się, że wraz z upadkiem imperium sowieckiego Rosję czeka jeszcze daleka droga do nawrócenia. Wszystko wskazuje na to, iż jej błędy wcale nie przeszły do lamusa historii, lecz nadal stanowią ogromny problem dla świata. Krótko mówiąc, one nadal obciążają naszą teraźniejszość i budzą niepokój o przyszłość.

Jak już była o tym mowa, Maryja mówiąc o „błędach Rosji”, łączy je z ukazaną dzieciom wizją piekła. W ten sposób jakby chciała wyrazić myśl, że istnieje przedziwna, demoniczna wręcz zależność pomiędzy trwaniem ateistycznej Rosji a groźbą wiecznego potępienia, które może stać się udziałem bardzo wielu ludzi. Rozszerzanie się „błędów Rosji” otwiera niejako przed ludzkością bramy piekła.

Istnieje wszakże ogromna trudność w rozeznaniu owej demonicznej zależności. Wiadomo, że Rosja to kolebka ateistycznego systemu, który mocą prawa chciał wykreślić Boga z serc ludzi i całkowicie zagłuszyć ich sumienia. Ten system opracował metody walki z religią postrzeganą przez siebie jako opium ludu czy opium dla ludu. Jednak za szczególnego swojego wroga uznał chrześcijaństwo, którego metafizyczną tożsamość wyraża instytucja Kościoła. Ekspansję ateistycznego systemu można bez większych zastrzeżeń kojarzyć z antywangelizacją. Rozpowszechnianie ateistycznej ideologii marksistowskiej po całym świecie Związek Sowiecki uważał za swoją dziejową misję. Usiłował zbudować nowy świat bez religii, zwłaszcza bez chrześcijaństwa, wykorzystując w tym celu cały swój potencjał po-

lityczny, dyplomatyczny, a nawet militarny. Jego tajne służby nie ustawały w wysiłkach, by na całym świecie promować na wszelki możliwy sposób ideologię komunistyczną. Były to działania na pozór wyłącznie polityczne, gdyż dzięki nim imperium sowieckie liczyło na zdobycie hegemonii w świecie, ale w gruncie rzeczy w tej strategii chodziło o coś znacznie głębszego. To była walka nie tyle polityczna, ile zmaganie metafizyczne o „rząd dusz”, a więc o przejęcie kontroli nad sferą duchową człowieka, by udaremnić jego relację z Bogiem.

Rozsiewane przez Rosję błędy wygenerowały wiele grzesznych przestępstw, zachowań czy postaw, które - wedle orędzia fatimskiego - dla bardzo wielu ludzi stanowią realną groźbę wiecznego potępienia. Poszczególni papieże oczywiście dostrzegali ten problem, ale nie byli przekonani odnośnie konieczności łączenia go z aktem poświęcenia Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi. Byli jednak zgodni co do tego, że dla racji zbawczych trzeba uczynić wszystko, co tylko możliwe, aby te błędy Rosji powstrzymać i przezwyciężyć. Podejmowane przez nich działania były jakby nieskuteczne, bo grzechy ludzkości nadal mnożyły się jako owoc marksistowskiej antywangelizacji. W tym miejscu trzeba przyznać, że dopiero Jan Paweł II zdołał, przynajmniej na jakiś czas, powstrzymać ów pochód „błędów Rosji”. Uczynił to wypełniając prośby Matki Bożej Fatimskiej. Wszystko bowiem zaczęło się 13 maja 1981 roku, kiedy to nastąpił nieudany zamach na życie Jana Pawła II. Wtedy powracający do zdrowia Papież uznał nawrócenie Rosji, zgodnie z orędziem fatimskim, za jedyny sposób ocalenia świata od nieszczęścia ateizmu, będącego największym dramatem ludzkości.

Papież świadomie przekroczył granicę między wiarą i polityką, między tym, co nadprzyrodzone, a tym, co doczesne i postanowił spełnić życzenie Matki Bożej, która domagała się w Fatimie poświęcenia Rosji Jej Niepokalanemu Sercu. Akt zawierzenia wypowiedziany w Rzymie w 1984 roku zapoczątkował w świecie takie przemiany, które sprawiły, że sowiecki system komunistyczny wkrótce upadł. Wygląda na to, że w pewnym sensie spełniły się zapowiedzi z Fatimy, ale czy błędy Rosji rzeczywiście już stały się wyłącznie sprawą przeszłości?

Rozważając tę kwestię, nie można kierować wzroku tylko na Wschód, ale należy spojrzeć również na Zachód. Ideologia marksistowska „eksportowana” przez Rosję sowiecką, ma dziś swoją kontynuację w neomarksizmie - z ogromną determinacją lansowanym przez elity Unii Europejskiej. Tak więc „błędy Rosji” istnieją nadal i stanowią nie mniejsze zagrożenie niż dawniej. Można bez trudu zauważyć, że pozostają one nadal tymi samymi błędami, a nawet przybierają nowe, jeszcze groźniejsze formy.

Analizując problem poświęcenia Rosji celem uwolnienia świata od szerzonych przez nią błędów, należy uświadomić sobie fakt, że błędy te rozpoczęły się na Zachodzie. Tam właśnie narodziła się idea bezbożnego komunizmu. Rosja stała się jedynie pierwszym krajem w tak wielkim stopniu opanowanym przez ateistyczną ideologię marksizmu i w konsekwencji potężnym narzędziem jej ekspansji. Z czasem siłę oddziaływania tej ideologii zaczęto utożsamiać z krajem, który stał się jej poligonem doświadczalnym. W tej sytuacji może chodzić nie tyle o samą Rosję jako taką, ale raczej o świat, który wykreował „błędy Rosji” i pogrążył ten kraj w służbie owym błędom.

Jeśli mowa o poświęceniu Rosji, to wydaje się, że trzeba to wezwanie Matki Bożej Fatimskiej potraktować jako skrót myślowy. Czyż Rosja nie oznacza w nim kategorii symbolicznej będącej nośnikiem błędów, które stanowią śmiertelne zagrożenie dla ludzkiego zbawienia? Dzięki tego rodzaju interpretacji sprawa samego poświęcenia zdaje się być bardziej zrozumiała. Błędy Rosji jawią się bowiem jako grzechy całej ludzkości pogrążonej w bezbożnych ideologiach.

6. Poświęcenie niepełne lub spóźnione?

Nie ulega wątpliwości, że sprawa poświęcenia Rosji do tej pory budzi rozmaite wątpliwości czy nawet kontrowersje. Wynikają one z prostego faktu, że pomimo wielu tego rodzaju inicjatyw ze strony papieży Rosja wciąż zdaje się być daleka od nawrócenia. Chodzi rzecz jasna o nawrócenie w sensie teologicznym, a więc zerwanie z grzechem, zwłaszcza z grzechem niewiary (ateizmem) i wejście na drogę Bożych przykazań. Jednak sens teologiczny trzeba przełożyć na język Fatimy, aby błędy Rosji zobaczyć w kontekście nawrócenia, które potrzebuje poświęcenia. Niewątpliwie najpoważniejszym błędem było porzucenie przez Rosję chrześcijańskiej tradycji i wejście na drogę wojującego ateizmu. W praktyce oznacza to negację nadprzyrodzonej wartości każdej osoby ludzkiej. Zakwestionowanie tej wartości nieuchronnie prowadzi do demoralizacji społeczeństwa. Okazało się, że ten właśnie błąd, będący śmiertelnym niebezpieczeństwem dla ludzkiego zbawienia, zaczął rozszerzać się na cały świat. Dziś skutki tego błędu widać nie tylko w Rosji czy nie tyle w Rosji, ile głównie w krajach Zachodu, gdzie ludzie żyją tak, jakby Bóg nie istniał. Jeśli błędy Rosji wymagają poświęcenia, to potrzeba ta nade wszystko odnosi się do błędów, których

znakiem rozpoznawczym są: promowany niegdyś przez sowiecką propagandę marksizm i współcześnie cieszący się uznaniem elit europejskich neomarksizm. Postępy, jakie czyni w Europie i Stanach Zjednoczonych neomarksizm, występujący też pod szyldem Nowej Lewicy, stawiają pod znakiem zapytania skuteczność dotychczasowych inicjatyw inspirowanych duchem Fatimy.

W wielu wypowiedziach na ten temat przewija się teza, że do tej pory nie zostały spełnione wszystkie warunki poświęcenia. Sugeruje się, że dotychczasowe jego akty, jakich dokonali poszczególni papieże, były niepełne lub spóźnione. Jak już była o tym mowa powyżej, zgodnie o orędziem fatimskim poświęcenie Rosji winno być dokonane *expressis verbis* - przez papieża wspólnie z biskupami całego świata. Nie bez znaczenia był także czas wyznaczony na poświęcenie. Dzień 13 czerwca 1929 roku był datą nagłą, gdyż wtedy Matka Boża w swojej rozmowie z siostrą Łucją wskazała na niebezpieczeństwo II wojny światowej pozostające w ścisłym związku z aktem poświęcenia. No cóż, akt ten nie nastąpił, straszliwa zaś wojna wybuchła. Ponadto warto uwzględnić fakt, że tylko poświęcenie dokonane przez papieża Franciszka zawierało w swej formule słowo „Rosja”. Według nieoficjalnych informacji, papież Jan Paweł II chciał to słowo wypowiedzieć, ale w ostatniej chwili został przez swoich doradców przekonany, by ze względów ekumenicznych i politycznych tego nie czynić. Tak więc ograniczył się do ogólnego stwierdzenia, że poświęca Maryi „ludzi i narody, które tego poświęcenia najbardziej potrzebują”.

W tym miejscu trzeba jeszcze zapytać o drugi ważny warunek poświęcenia, mianowicie o to, na ile dokonało się ono w łączności z biskupami całego świata. Wydaje się mało prawdopodobne, by wśród wszystkich biskupów panowała w tej kwestii jednomyślność. Z punktu widzenia zwyczajnego nauczania Kościoła nie istnieje obowiązek wiary w tzw. objawienia prywatne. Jeśli nawet są one kanonicznie uznane przez Kościół, to można nie być zainteresowanym ich przesłaniem. Papież wszakże nie zobowiązywał do wspólnego poświęcenia, ale jedynie prosił o przyłączenie się do tego aktu. Czy wszyscy biskupi spełnili tę prośbę? Wygląda na to, że wszystkie poświęcenia Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi były niepełne i w pewnym sensie także spóźnione. Trudno się zatem dziwić, że błędy Rosji zostały przewyciężone tylko częściowo. Wprawdzie upadło Imperium sowieckie, ale ateistyczny marksizm przeobraził się w neomarksizm, a ten zaś z ogromną determinacją podejmuje wysiłki na rzecz antyewangelizacji. Natomiast sama Rosja nie pozbyła się aspiracji imperialnych, o czym świadczą jej działania wojenne wymierzone przeciwko Ukrainie.

Współcześni ideolodzy kremlowscy zgodnie utrzymują, że Rosja musi niejako rozstać się z Europą zachodnią i „wrócić do domu”. Oznacza to postawienie na silną władzę polityczną i militaryzację państwa, aby zająć pozycję pomostu między Chinami a Europą. Ma to być pomost, który będzie funkcjonował na warunkach rosyjskich, a nie zachodnich. W myśl tej strategii Rosja aspiruje do statusu państwa suwerennego również w świecie wartości i rozwiązań ustrojowych. Dlatego kroczy własną drogą, odwołując się do tradycji mongolskiej i bizantyńskiej²⁰. Podążając własną drogą, czy nie będzie na nią wciągać innych państw i narodów, wszak nadal pragnie pozostać w kręgu imperialnej tradycji mongolskiej i bizantyńskiej? Tak więc istnieje realna możliwość powrotu „grzechów Rosji”. Wobec minionej ideologii sowieckiej i dzisiejszego postsowieckiego neomarksizmu, „własna” ideologia rosyjska może stanowić w miarę skuteczną alternatywę. Czyż tak zdeterminowana ideologicznie imperialna Rosja nie potrzebuje nawrócenia?

7. Epilog „fatimski”

Problem poświęcenia Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi wciąż przyciąga uwagę teologów, a także tych wiernych synów i córek Kościoła, którzy szczerze przejęli się wymową orędzia fatimskiego. Dla wytrawnych intelektualistów różnych opcji światopoglądowych, z katolickimi włącznie, najbardziej podstawową jest kwestia, którą można by sformułować następująco: czy w ogóle jest możliwe, by potężny, wszechmocny i miłosierny Bóg uzależnił łaskę pokoju i dobra udzielaną ludzkości od wstawiennictwa Maryi, będącej przecież tylko stworzeniem? Maryja jako Matka Boga według ciała, jest wprawdzie stworzeniem wyjątkowym, ale tylko stworzeniem. Wspaniałość Jej przymiotów odznacza się najwyższym stopniem, lecz jest to stopień skończony, podczas gdy wspaniałość przymiotów Boga, w szczególności jej Syna, ma stopień nieskończony.

Nieskończoną czy raczej nieogarnioną moc ma zbawcza Ofiara Syna Bożego, która nieustannie uobecniana jest w każdej Mszy świętej. Zważywszy na teologię Eucharystii, można ze zdumieniem pytać, dlaczego nie ujawnia ona swej mocy w zmaganiu o dobro każdego człowieka i całej ludzkości? Msza święta i pozostałe sakramenty, będące przecież widzialny-

²⁰ M. BUDZISZ, *Strategiczna cierpliwość Rosji*, „Sieci” 2025, nr 32 (662), s. 53.

mi znakami niewidzialnej obecności zbawczej mocy Chrystusa, stanowią jakby szczyt skuteczności, na jaki może liczyć człowiek ze strony Boga. Tymczasem takiej rangi nie ma „poświęcenie” fatimskie. Z punktu widzenia poprawnej teologii jego ranga w całej ekonomii zbawienia znajduje się poniżej sakramentalnych możliwości Kościoła.

Jednakże nawet niekompletne poświęcenie dokonane przez Jana Pawła II niemal natychmiast spowodowało upadek Związku Sowieckiego. Nie odrodziła się Rosja jako w pełni chrześcijańska, ale niewątpliwie weszła na drogę nawrócenia. Dotychczasowe jej błędy znacznie osłabły, zaś ateistyczny marksizm, przyjmując postać neomarksizmu, niejako przemieścił się ze Wschodu na Zachód, a więc tam, skąd przyszedł w 1917 roku. W tej sytuacji intuicja wiary podpowiada, że cały świat katolicki powinien usilnie solidaryzować się z tym, co kryje w sobie orędzie z Fatimy. Oznacza to modlitwę różańcową, Komunię św. w pięć pierwszych sobót miesiąca, jak również współodpowiedzialność za nawracającą się Rosję i kraje, do których dotarły jej błędy.

Nawrócenie Rosji, o czym mowa w orędziu fatimskim z 1917 roku, to przede wszystkim konieczna zmiana postaw moralnych (odrzućcie prawa proaborcyjnego czy zerwanie z polityką imperialną), ale także troska o zachowanie nieskażonej wiary chrześcijańskiej. Zgodnie z duchem Fatimy, trzeba z nadzieją modlić się o jedność i zgodę między rosyjską Cerkwią prawosławną a Kościołem katolickim, którego znakiem powszechności jest Stolica Apostolska w Rzymie. Byłoby to możliwe, gdyby w pełni zostały przywrócone relacje, jakie łączyły grecki (słowiański) Wschód i łaciński Zachód przed nieszczęsną schizmą w XI wieku.

Kończąc niniejsze rozważania, niepodobna nie zauważyć, że wątek rosyjski w orędziu fatimskim tylko po części poddaje się analizie czysto racjonalnej. Szczególnie dziś, kiedy Rosja prowadzi działania wojenne na Ukrainie, wszelkie odniesienia do transcendencji stwarzają ryzyko pomieszania sacrum z profanum, duchowości z ideologią, religii z polityką. Dlatego wydaje się, iż warto ów temat pozostawić otartym także na analizę w aspekcie wiary chrześcijańskiej. Inspiracją pod tym względem niech będą słowa św. Pawła z Tarsu: *Bóg wybrał właśnie to, co głupie w oczach świata, aby zawstydzić mędrców, wybrał to, co niemocne, aby mocnych poniżyć; i to, co nie jest szlachetnie urodzone według świata i wzgardzone, i to, co nie jest, wyróżnił Bóg, by to co jest, unicestwić, tak by się żadne stworzenie nie chełpiło wobec Boga* (1 Kor 1, 27-29). Jako zwieńczenie powyższej prawdy niechaj posłuży inna lapidarna myśl Apostoła Narodów, którą także

skierował do chrześcijan w Koryncie: *Jeśli ktoś spośród was mniema, że jest mądry na tym świecie, niech się stanie głupim, by posiadał mądrość. Mądrość bowiem tego świata jest głupstwem u Boga* (1 Kor 3, 18b-19a). Odnośnie do Fatimy może warto uznać swoją intelektualną bezradność, by posiadać dającą zrozumienie Bożą mądrość?

Bibliografia

25 marca: poświęcenie Rosji i Ukrainy Niepokalanemu Sercu Maryi, w: <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/>, dostęp: 12.07.2025.

Akt poświęcenia Niepokalanemu Sercu Najświętszej Maryi Panny, w: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/prayers/documents/20220325-atto-consacrazione-cuore-dimaria.html>, dostęp: 12.07.2025.

BOŻEJEWICZ W., *Objawienia Matki Bożej w Fatimie w perspektywie historii pontyfikatów papieży XX stulecia*, „Studia Paradyskie” 2014, nr 24, s. 7–67.

BUDZISZ M., *Strategiczna cierpliwość Rosji*, „Sieci” 2025, nr 32 (662), s. 51-53.

Czy Rosja została poświęcona Niepokalanemu Sercu Maryi?, w: <http://prawda-nieujawniona.blog.onet.pl/>, dostęp: 21.01.2017.

DROZD J., *Orędzie Niepokalanej. Historia i sens objawień fatimskich*, przedmowa: kard. F. MACHARSKI, Księża Salwatorianie, Kraków 1990.

Duchowość Błogosławionych z Fatimy, zebrał: LOUIS KONDOR SVD, tłum. JANUSZ WYSZYŃSKI, Tygodnik Katolicki „Niedziela”, Częstochowa 2000.

GRAJEWSKI A., *Porażająca skala aborcji w Rosji*, w: <http://gosc.pl/>, dostęp: 20.01.2017.

JAN PAWEŁ II. Encyklika *Evangelium vitae*, Libreria Editrice Vaticana, Watykan 1995.

KLAUZA K., *Wizualizacja idei przewodnich zawartych w objawieniach fatimskich. Analiza semantyczna*, „Salvatoris Mater” 2016, nr 18 (1-4), s. 238-285.

LAQUEUR W., *Ostatnie dni Europy. Epitafium dla Starego Kontynentu*, tłum. PIOTR PAWLACZEK, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 2008.

MANDZIUK J., *Rok 1917 w Rosji i w Fatimie*, „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura” 2018, nr 17, s. 177-196.

MAZUR J., *Polacy oddali pokłon Królowi. O Jubileuszowym Akcie Przyjęcia Jezusa Chrystusa za Króla i Pana*, Wydawnictwo Paulinianum, Częstochowa 2017.

Siostra Łucja mówi o Fatimie (Wspomnienia siostry Łucji), zebrał: LUDWIK KONDOR SVD, oprac. JOACHIM M. ALONSO CMF, Vice-Postulação, Fatima 1989.

TINDAL-ROBERTSON T., ŁASZEWKI W., *Fatima, Kościół i Trzecie Tysiąclecie*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 1995.

TUROWSKI G., *Fatimski szlak w pontyfikacie Jana Pawła II*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 2008.

Wspomnienia siostry Łucji z Fatimy, t. 2, zebrał: LUDWIK KONDOR SVD, oprac. LUCIANO CRISTINO, tłum. BEATA KOZAKIEWICZ, Secretariado dos Pastorinhos, Fatima - Portugal 2003.

THE RUSSIAN THREAD OF THE MESSAGE OF FATIMA

A b s t r a c t

The subject of this discussion is the Marian apparitions at Fatima, recognized by the Church, from the period from May 13 to October 13, 1917. The apparitions were witnessed by three children: Francisco and Jacinta Marto, and Lucia dos Santos. During the third apparition, on July 13, 1917, Our Lady of Fatima conveyed the message to the children that the then-ongoing World War I was coming to an end, but if people continued to offend God, an even more terrible war would break out. To prevent this, it would be necessary to consecrate Russia to the Immaculate Heart of Our Lady and receive Holy Communion of reparation on the first Saturdays of the month. According to this message, if these conditions are met, Russia will convert and peace will reign in the world.

The author of this article focuses on this Russian aspect of the Message of Fatima. He analyzes the acts of consecration performed by individual popes. He concludes that they proved only partially effective. The Soviet empire, which spread Marxism throughout the world, collapsed, but the errors of Marxism, in the form of neo-Marxism, continue to dominate in Europe and America. Many researchers believe that the reason for this state of affairs is that the papal consecrations were incomplete or delayed.

The conversion of Russia itself, as mentioned in the 1917 Fatima message, involves, above all, a necessary change in moral attitudes (for example, the rejection of pro-abortion laws or a break with imperial policies), but also a concern for preserving the untainted Christian faith. Today, prayer for unity and harmony between the Russian Orthodox Church and the Catholic Church is crucial. This is about restoring the relations that united the Greek (Slavic) East and the Latin West before the disastrous schism in the 11th century.

Keywords: Fatima apparitions, consecration of Russia to the Immaculate Heart of Mary, Marxism and neo-Marxism, conversion of Russia, papal acts of consecration

Słowa kluczowe: objawienia fatimskie, poświęcenie Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi, marksizm i neomarksizm, nawrócenie Rosji, papieskie akty poświęcenia